

Jože Sivec, Opera na ljubljanskih odrih od klasicizma do 20. stoletja

Ob 80-letnici rojstva uglednega slovenskega muzikologa, zaslužnega profesorja ljubljanske Univerze dr. Jožeta Sivca v letu 2010 je v Založbi ZRC SAZU izšla nova monografija *OPERA na ljubljanskih odrih od klasicizma do 20. stoletja*. Knjigo, ki prinaša petnajst že objavljenih slavljencevih izbranih poglavij (346 str.), sta v imenu založnice uredila Metoda Kokole in Klemen Grabnar (cena: 35 €).

Avtor knjige zaslužni prof. dr. J. Sivec (roj. 1930) je do leta 2009 predaval na *Oddelku za muzikologijo Filozofske fakultete*, med drugim tudi poglavja iz zgodovine opere. Strokovno se je ukvarjal predvsem z opero, njeno pojavnostjo, repertoarjem in glasbeno vsebino ter veljal za največjega slovenskega strokovnjaka za zgodovino operne ustvarjalnosti in poustvarjalnosti na Slovenskem. Dosegel je visok mednarodni ugled, o čemer pričajo gesla o njem v najpomembnejših mednarodnih enciklopedijah. Njegova bibliografija, ki je tudi dodana na koncu te knjige, šteje čez petsto enot. Od tega jih več kot polovica obravnava operno tematiko. Izbor petnajstih izbranih in v letu 2010 redigiranih razprav je vključen v pričujočo monografijo. Poglavja knjige vodijo kronološko po naši glasbeni preteklosti ter v razumljivem in prijetnem jeziku razložijo, kaj so npr. naši predniki poslušali, nad čim so se navduševali, kaj in kako

kritizirali ... Nekaj poglavij je namenjenih recepciji opernih del nekaterih najbolj znanih skladateljev, kot npr.: W. A. Mozart, G. Rossini, V. Bellini, G. Donizetti, G. Verdi in R. Wagner. Novejši slovenski operni ustvarjalnosti pa sta namenjeni zaključni poglavji monografije. Dogajanje na ljubljanskih odrih oziroma v slovenski prestolnici je vedno postavljeno v sočasni evropski okvir in širša družbenokulturna gibanja. Vsaka od obravnavanih tematik je predstavljena kar se da kompleksno in natančno, tako da bo delo kot celota nedvomno dobrodošlo dopolnilo vsakemu vedenja željnemu obiskovalcu opernih hiš in častilcu operne glasbe, saj je *opera* še vedno kot družbeni fenomen večplastna glasbeno gledališka zvrst. V novejši slovenski strokovni in znanstveni literaturi je dovolj pogosto obravnavana in raznim profilom raziskovalcev mikavna tema. Kljub temu pa temeljne glasbenozgodovinske razprave in analize, ki jih je opravil Jože Sivec, doslej še niso bile niti presežene niti preživete. Zato je avtor tudi v tej knjigi s poglobljeno raziskavo primarnih virov postavil temelje za vsa nadaljnja raziskovanja na področju zgodovine opere na Slovenskem. Ker so nekatera avtorjeva (že objavljena) dela zaradi razpršenosti po različnih zbornikih in periodičnih publikacijah širši javnosti težje dostopna, sta urednika (M. Kokole in K. Grabner – oba sodelavca *Muzikološkega inštituta ZRC SAZU*) za to knjigo zbrala nekaj Sivčevih manj znanih razprav. Poglavja oziroma avtorjevi prispevki so

urejeni bolj ali manj kronološko: od pojava italijanske opere v drugi polovici 18. stol. do slovenske operne ustvarjalnosti v 20. stol. Avtor v njih obravnava delovanje glasbenega gledališča v Ljubljani v določenih obdobjih (Italijanska opera v Ljubljani v obdobju klasicizma, Opera na sporedih nemških gledaliških družb v Ljubljani v obdobju klasicizma, Sezona 1826/27 v Stanovskem gledališču v Ljubljani, Vzpon in propad nemške opere v ljubljanskem Stanovskem gledališču v obdobju 30. in 40. let 19. stol., Nemška opera v Ljubljani od leta 1861 do 1875), recepcijo opernih del določenega repertoarja (Velika opera na glasbeni sceni v Ljubljani) in del nekaterih najbolj znanih skladateljev (Uprizoritev Mozartovih oper v Ljubljani do leta 1861, Rossinijeve opere na odru Stanovskega gledališča v Ljubljani, Začetki uprizarjanja Bellinijevih oper v Ljubljani, Donizettijeve opere v Stanovskem gledališču v Ljubljani, Začetki uprizarjanja Verdijevih oper v Ljubljani, Wagner na slovenski glasbeni sceni). V zadnjih poglavjih pa se posebej dotakne še slovenske operne ustvarjalnosti (Slovenska romantična opera v luči nacionalnega in evropskega razvoja, Gerbičevi operi, Slovenska moderna in najnovejša operna ustvarjalnost). Avtorjeva besedila so podana v karseda neokrnjeni obliki. Ker pa so nastala v različnih časovnih obdobjih in bila objavljena v različnih publikacijah, so bili potrebni tudi nekateri redakcijski posegi v besedila. Poenoteno je pisanje naslovov glasbeno gledaliških del, tujejezičnih izrazov, krajev, priimkov ipd.

Jože Sivec – Opera na ljubljanskih odrih od klasicizma do 20. stoletja

Nekoliko več posegov sta oba urednika dodala v opombah, nekaj novih pa sta celo dodala na novo. Zlasti pa je bilo preverjeno in posodobljeno navajanje virov, saj se je v vsem tem času postavitev citiranega arhivskega gradiva v arhivih spremenila. Poenoteno je tudi navajanje literature, čeprav uporabljena literatura morebiti ne predstavlja najnovejših dognanj, je urednika zavoljo integritete besedil nista dopolnjevala. Da bi bila osrednja besedila čim manj obremenjena, so vse opombe k posameznim izbranim poglavjem zbrane v zadnjem delu knjige. Opombam sledijo še seznam virov in literature, kazalo imen in glasbeno gledaliških del, seznama izvirnih objav in slikovnega gradiva ter čisto na koncu še avtorjeva bibliografija. To je ob drugem souredniku (K. Grabnar) pričela popisovati (žal, medtem umrla) Darja Freljih.

Pričujoča monografija *Opera na ljubljanskih odrih od klasicizma do 20. stoletja* prinaša tehtna Sivčeva besedila s področja raziskovanja operne literature na Slovenskem izpod peresa muzikologa, ki je omenjeni tematiki namenil posebno pozornost. Ob njegovih izvirnih in temeljnih monografskih delih predstavljajo poglavja, zbrana v knjigi z dodanim bogatim slikovnim gradivom, nedvomno pomembno dopolnilo, ki bo dobrodošlo tako ljubiteljskim obiskovalcem opernih hiš kot tudi raziskovalcem te kompleksne glasbeno dramske zvrsti. Omenjena knjiga pa se razpne od uvodnega *predgovora* (M. Kokole) do zaključne *zahvale* (oba urednika: M. Kokole in K. Grabnar).